



ATT SE MEN **INTE STÖRA**

TEXT OCH BILDER: HANS FALKLIND/N

WWW.FALKNATUR.SE

Det är ofta lockande att försöka komma lite, lite närmare när man fotograferar. Och sen lite, lite närmare till. Och bara lite, lite närm ... och sen är motivet bortskrämt. Kanske till både motivets, fotografens och andra skådares förtret. Men det finns ett sätt att komma nära utan att störa – med ett gömsle. Stort, tungt och bökgigt tänker du? Eller stationärt? Inte alls.





Från ett gömsle kan man förutom att ta bra bilder även få unika möjligheter att uppleva fåglars beteende. Fisktärnorna i den här bildserien utförde till exempel gång på gång en ritual där en av de adulta fåglarna först flög runt och sedan kråmade sig för den andra med en fisk i näbben (se bilden till vänster). Spelade de för varandra mitt i den mest intensiva matningsperioden för ungarna? Eller betyder det något annat? Ungarna visste uppenbarligen vad det betydde, för de höll sig alltid passiva och tiggde inte efter mat vid dessa tillfällen. När en förälder kom med fisk utan att göra uppvaktningsritualen tiggde de dock kraftigt. Har vi någon beteendexpert bland FpV:s läsare som kan förklara det här? Hör av dig till fpv@gof.nu så berättar vi det för alla i nästa nummer.

BÄRBART GÖMSLE

Att alltid ha med sig ett bärbart gömsle på fototuren rekommenderas. Oftast blir det inte använt. Men man vet aldrig när tillfälle dyker upp då det kan behövas. Tidigare hade jag ett hopfällbart, som åkte med i bilens bagage tillsammans med en uppfällbar liten pall. Hittade jag ett bra gömsleställe fick jag traska tillbaka till bilen för att hämta gömsle och stol och sedan med stora problem känka på stolen, gömslet, kameran, stativ och rygsäck med matsäck till platsen jag sett ut – inte särskilt praktiskt. Sedan en tid har jag istället på mina utflykter med mig ett tyggömsle ("påsgömsle"), som jag knycklat ner i rygsäcken, modell mindre, tillsammans med ett halvt kamouflagenät (inköpt i en jaktbutik) och matsäck. Stolen har jag skippat. Rygsäcken med gömslena blir en perfekt sittdyna när jag äter min matsäck.

Påsgömslet fungerar så att när kameran är fastsatt på stativet så träs gömslet över kameran – optikens motljusskydd sticker då ut en knapp cm i gömslets "strut". Jag sätter mig ner – på marken eller en sten – och trär gömslet över mig. Det funkar som en "burka" med nät framför ansiktet. En skärmmössa som håller ut "gömsletaket" från ansiktet är ett måste. Sedan är det bara att vänta.

Kamouflagenät använder jag om det räcker att hjälpligt skylla mig, till exempel vid fotografering av vissa vadare. Då kan jag lägga mig ner, vila kameran på rygsäcken och ha nätet över huvudet. För en del arter behövs inte ens nätet, det räcker med att ligga platt på marken och gömma ansiktet bakom kameran. Detta praktiserade jag på den större piplärkan på Skrea i Falkenberg i vintras. Piplärkan kom promenerande födosökande nästan in i motljusskyddet.

TA TILLFÄLLET I FLYKTEN

Förutom att gömslefotografering vid fågelmatning eller på vadarstränder gäller det att hålla sig uppdaterad och vara beredd när andra tillfäl-



Att fotografera från gömsle ger suveräna möjligheter till bra bilder på fåglar. Hyrgömslen där fåglar matats in, till exempel vid rovfågelsåtlar, kan vara kul att prova någon gång. Olika fotografers bilder från dessa gömslen blir dock väldigt lika varandra. Alla fågelfotografer med bil vet vilket bra gömsle bilen är för att ta bilder av fåglar på stolpar och i träd eller förbiflygande rovfåglar. Men man är då begränsad till området vid sidan av vägen och av att man inte stör övrig trafik. Mer spännande och tillfredsställande blir det om man med eget gömsle lyckas få till de där bilderna man drömt om.

GÖMSLE VID FÅGELMATNING

Förutsättningen är förstås att rimliga chanser finns att de fåglar man vill göra bilder på dyker upp på fotoavstånd där man satt upp gömslet. En sådan förutsättning finns vid en egen fågelmatning – eller någon bekants dit man får tillträde. Där finns alla möjligheter till bra bilder på alla de arter som besöker matningen. Ett litet bärbart gömsle sätter man lätt upp på en plats där man bedömer att ljus och bakgrund blir bra. Här har man gott om tid att planera sina bilder. Och blir man inte nöjd med bilderna är det bara att göra om, prova ny vinkel och försöka igen – fåglarna besöker ju regelbundet matningen. Har man tur dyker det också upp något oväntat när man sitter gömd. Vid fågelmatningen kan man också arrangera lite, till exempel på lämpligt ställe sätta någon snygg gren man hittat i skogen och hoppas någon fågel sätter sig där.

”
Piplärkan kom promenerande födosökande nästan in i motljusskyddet.

► Så här ser gömslet ut som användes för att ta bilderna i den här artikeln. Lätt och smidigt att med sig, och så långt att det även fungerar stående. Finns att köpa på www.jangustafsson.se.





▲
En av fisktärneföräldrarna med en nyfångad stensnultra i näbben. Nu vankas det mat för ungarna, mitt framför min kamouflerade näsa. Hela bildserien finns på www.falknatur.se.

len dyker upp. Ett sådant fick jag tips om i början av juli. På Hönö skulle det finnas en liten koloni fisktärnor och kentska tärnor. Dagen efter åkte jag ut på förmiddagen för rekognosering. Mycket riktigt fanns det häckande tärnor på den lilla holmen som ligger alldeles invid färjeläget på Hönö. Jag såg att det fanns goda förutsättningar för fotografering, men det skulle kräva gömsle. Fisktärnor med rätt stora ungar höll till på en liten bergknalle närmast bilfärjan och land. Ljuset skulle bli perfekt kvällstid. Tärnorna var helt ostörda av folk och bilar vid färjeläget. Jag såg ut en bra plats med en sten att sitta på i lagom höjd.

FOTOGRAFERINGEN

Tillbaka vid färjeläget vid 19-tiden. Perfekt ljus, sol silande genom tunna skyar. För att minimera den störning som blir när man närmar sig platsen med ungar förberedde jag allt på behörigt avstånd. Ställde in lämplig höjd på stativet, kollade kamerans inställningar, såg till vara rätt klädd (inte för lite/inte för mycket – inte så lätt att ta av eller på plagg inne i gömslet), lättade på trycket (svårt veta hur länge man blir sittande). Tog mig snabbt fram till den valda sittstenen, satte ner stativet och drog

på mig gömslet. Ett uppfällbart gömsle hade inte gått att sätta upp snabbt bland alla stenar vid vattenkanten. Tärnorna hade flugit upp varnande när jag närmade mig. Mina tidigare erfarenheter har visat att de flesta fåglar snabbt tror att man är för-

svunnen när man väl kommit in i gömslet. Småfåglar vid fågelmatning kan till och med sitta på gömslet minuten efter man gått in eller kungsfiskare som sekunderna efter man är ”borta” sätter sig på sin favoritfiskarpinne.

Efter en stund lugnade tärnorna mycket riktigt ner sig och hade glömt att jag fanns där. Det visade sig att det var endast en fisktärnefamilj, två vuxna och två ungar, som höll till på bergknallen framför mig. Ungarna som hade gömt sig, när föräldrarna varnade, kom snart fram och la sig att vila på den varma hällen. Jag kunde sedan följa tärnornas förehavanden och fa-

miljeliv. En hel del exponeringar blev det – tärnorna stördes inte av kamerans klickande.

Rätt snart mulnade det dock på, ungarna kröp in i vegetationen och jag kände mig nöjd med fotograferandet. Lyfte försiktigt av mig gömslet, tog ett stadigt tag om gömslet, kamera och stativ och drog mig så snabbt jag kunde bort. 📷



Småfåglar kan till och med sitta på gömslet minuten efter man gått in